

**BUDA AS SHARM FORU
RIKHT
(Buda va explotar per
vergonya)**

**Guia didàctica per al professorat
Material per a l'alumnat**

Fitxa Tècnica

TÍTOL:	Buda as sharm foru rikht
DURADA:	81 ‘
NACIONALITAT I ANY	Iran, 2007
DIRECTORA:	Hana Markhmalbaf
GUIÓ	Marziyeh Meshkini
FOTOGRAFIA	Tolib Shakhidi
DIRECCIÓ ARTÍSTICA	Azbar Meshkidi
PRODUCCIO	Markhmalbaf film house, Wild Bunch
MUSICA	Tolibhon Shakhidi

Sinopsi

Sota l'estàtua del Buda que va ser destruïda pel talibans hi ha moltes coves on encara hi viuen famílies. La Baktay és una nena afgana de sis anys que observa amb enveja el seu veí, l'Abbas mentre practica els seus exercicis de lectura. Ella també vol anar a l'escola per aprendre a llegir, però li cal aconseguir els estris fonamentals, un llapis i un quadern. Caldrà que faci un llarg recorregut ple d'obstacles per obtenir els objectes desitjats. Però també s'haurà d'enfrontar amb l'agressió dels nens que juguen a la guerra i a reproduir els comportaments integristes dels adults. Arribar a l'escola per aprendre a llegir no resulta fàcil i quan ho aconsegueix el resultat és decebedor.

GUIA DIDÀCTICA PER AL PROFESSORAT

Etapa recomanada: Cicle Superior de primària i Secundària Obligatòria

Tema principal i possibles subtemes que tracta la pel·lícula

Les condicions de vida dels infants a l'Afganistan .
La situació de la dona en aquest país.
Les conseqüències de la guerra en l'educació dels infants.
L'educació com a dret universal

Relacions que es poden establir

Només cal llegir els diaris o veure els informatius a la televisió per comprovar si els fets que s'expliquen a la pel·lícula tenen o no presència mediàtica. L'Afganistan i l'Irak són països en conflicte que, fa uns quants anys, tenien una gran presència als mitjans però que actualment només són notícia quan es produeix alguna agressió molt espectacular. El visionat de la pel·lícula també ens ofereix una bona ocasió per relacionar els fets que s'expliquen, especialment el tracte que rep la nena protagonista, amb la violència contra les dones i les raons que provoquen situacions de violència, tant als països dominats per les ideologies integristes com en la nostra societat occidental.

Objectius formatius

- Conèixer les situacions de desigualtat, injustícia social i violència que viu la població dels països en conflicte.
- Reflexionar sobre quines són les conseqüències de les guerres i com repercuteixen en la vida dels infants.
- Debatre sobre la violència contra les dones en totes les seves expressions .
- Observar elements narratius destacats en la pel·lícula .

Recomanacions per visualitzar la pel·lícula a l'aula

Fora convenient visualitzar la pel·lícula sencera al menys una vegada, per la qual cosa necessitarem disposar d'una primera sessió de dues hores, tenint en compte que la pel·lícula té una durada de 81'. Després podem seleccionar unes determinades seqüències i analitzar-les amb detenició.

Proposta d'activitats

1. Abans de veure la pel·lícula

1.a. *A propòsit del títol:* "Buda explotà per vergonya"

- Abans de veure la pel·lícula obrim un debat a propòsit d'aquest títol.
- Algunes preguntes per obrir el debat podrien ser:
  - . Qui és Buda ? A quina religió representa?
  - . Quins països coneixem que siguin de creença budista ?
  - . Recordes algun fet real relacionat amb l'explosió d'algun Buda ?
- Investiguem sobre els Budes de Bamiyan :

Aquestes famoses estàtues estaven ubicades en un paratge rocós en plena ruta de la Seda a la població afgana de Bamiyan. Havien sigut construïdes pels monjos budistes que vivien en aquella zona abans del segle V o VI. Havien sobreviscut a diferents atacs musulmans durant 1.500 anys, quan, l'any 2002, el govern taliban va decidir que calia destruir uns ídols contraris al Corà i va procedir a bombardejar-les i destruir-les.

Proposem que l'alumnat busqui la

informació sobre aquests fets i en faci un resum. Trobaran informació a:

http://es.wikipedia.org/wiki/Budas_de_B%C4%81miy%C4%81n

Us oferim el resum de la notícia apareguda a la premsa el 3 de març del 2001

Destrucción de estatuas - 03-03-2001

EL RÉGIMEN TALIBÁN DESTRUYE LOS BUDAS GIGANTES DE BAMIIYAN

El movimiento islámico Talibán que gobierna Afganistán ha confirmado que había destruido amplias colecciones de estatuas y estaba demoliendo pedazo a pedazo las famosas estatuas de Buda en Bamiyan.

A pesar de la indignación internacional, el ministro de Información y Cultura de Talibán, Qudratullah Jamal, informó que varias decenas de "ídolos" de madera y arcilla habían sido destruidos en sitios históricos de Herat, Ghazni, Kabul y Jalalabad desde que comenzaron las demoliciones el pasado jueves.

"Son fáciles de romper y no toma mucho tiempo", dijo. El líder del Talibán, Mullah Mohamad Omar, ordenó que todas las estatuas de Afganistán fueran destruidas por considerarlas contrarias al Islam. Amigos y enemigos por igual reaccionaron horrorizados.

Jamal dijo a los reporteros que Talibán estaba enfrascado en demoler pedazo a pedazo los dos mayores Budas del mundo, tallados frente a un barranco en el pueblo de Bamiyán.

"Tenemos intenciones de no dejar una estatua en pie. La tarea es ahora destruir las estatuas de Bamiyan y desconozco cuánto se ha hecho hasta el momento", añadió.

El viernes, fuentes dijeron que Talibán usó morteros y cañones contra las dos estatuas de Bamiyán, en el centro del Afganistán, desafiando protestas y presiones diplomáticas.

La India calificó la planeada destrucción de "regresión al barbarismo medieval". Rusia calificó la medida de "vandalismo".

Irán, que tiene tensas relaciones con Kabul, dijo que los monumentos son parte de "la herencia cultural y nacional del país y pertenecen a la historia de la civilización de la región, en la que toda la humanidad tiene una participación".

La base del problema

Paquistán, uno de los tres únicos países, junto a Arabia Saudita y los Emiratos Arabes Unidos, que reconocen el gobierno del Talibán, y la budista Sri Lanka emprendieron nuevas iniciativas encaminadas a disuadir al movimiento islámico radical.

Un enviado de las Naciones Unidas advirtió al Talibán que de seguir adelante con sus planes la reacción sería devastadora.

El subsecretario general y jefe de la misión especial de la ONU en Afganistán, Francesc Vendrell, dijo que en una reunión de tres horas celebrada el jueves en Kabul advirtió al ministro de Relaciones Exteriores del Talibán, Wakil Ahmad Muttawakil, que enfrentaría la ira del mundo.

"Le transmití las extremadamente graves preocupaciones del secretario general, de la comunidad internacional", dijo Vendrell en una entrevista con Reuters en Islamabad a su regreso de una serie de reuniones en la embajada del Talibán allí.

Afganistán, sitio de paso en la histórica Ruta de la Seda, tiene un pasado cultural único de mezcla de tradiciones orientales y occidentales, con estatuas que combinan tradiciones budistas y griegas.

Terra / Agencias

També podem fer un passeig virtual per la zona a:

<http://www.world-heritage-tour.org/asia/central-asia/afghanistan/bamiyan/large-niche-up-right/sphere-quicktime.html>

1.b. A propòsit d'Afganistan

Per comprendre millor el contingut de la pel·lícula cal que l'alumnat tingui una mínima informació sobre el país on es desenvolupen els fets. On és l'Afganistan? Quina és la seva història? Quina importància té aquest país en la història recent ?

Trobarem informació completa consultant

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Afganistan>

La guerra

Podem també obrir un debat a propòsit de la guerra d'Afganistan. Què va provocar la guerra? Com va començar? El nostre país hi té alguna participació? Busquem notícies actuals que ens aportin informació .

<http://es.noticias.yahoo.com/especiales/afganistan.html>

<http://www.elmundo.es/especiales/2001/09/internacional/afganistan/index.html>

1.c. A propòsit de la realitzadora Hanna Makhmalbaf

Hanna Makhmalbaf és una jove realitzadora (nascuda a l'any 1988) iraniana. Filla d'un reconegut director de cinema, des de molt jove s'interessa per la realització cinematogràfica i busca reflectir en les seves obres la realitat dels països islàmics. Us oferim algunes de les seves opinions respecte a la pel·lícula

“L'Afganistan és un país estrany. Durant 25 anys ha tingut diversos governants : els russos comunistes, Al-Quaeda, el grup islàmic extremista talibà i els cristians occidentals laics. Cada governant ha contribuït a la destrucció d'Afganistan per tal de salvar el país de l'hegemonia del contrari. Les destruccions actuals de l'Afganistan no és limiten únicament a les ciutats i a les seves llars. Ara els nens i nenes d'aquesta regió juguen a disparar-se entre ells amb armes de fusta, juguen a lapidar nenes i a col·locar mines sota els peus dels enemics. Aquests nens que han après simulant les guerres dels adults, com actuaran en el futur ?”

“Vaig intentar reflectir els efectes de la violència a través de la imatge de l'Afganistan actual per tal que els adults puguin adornar-se de fins a quin punt el seu comportament afecta a les generacions més joves. Els nens són els adults de demà. Si els acostumem a la violència, el futur del mon està en perill....Crec que al veritable escola dels nens és observar i copiar el comportament dels adults que els envolten”.

“La destrucció de les estàtues apareix al principi i al final. L'origen del títol de la pel·lícula està en una frase que va dir el meu pare, que volia dir que fins i tot una estàtua pot avergonyir-se de presenciar tanta violència i explotar per aquest motiu”

2. Després de veure la pel·lícula

2.1 Activitat prèvia

Obrim un debat sobre les impressions i les emocions que ens ha provocat la pel·lícula. És molt probable que l'alumnat s'hagi sentit emocionat per algunes de les seqüències que ha vist. Cal que expliqui quines són i per què.

2.2. De les expectatives a la realitat

La pel·lícula ha resultat ser com s'imaginaven abans de veure-la? Què els hi ha sorprès més?

2.3. Observació d'elements relacionats amb el relat cinematogràfic

Proposem treballar els següents aspectes:

2.3.1. Els fets i l'estructura narrativa

2.3.2. Els personatges:

- . Les dones: Baktay, la mare absent, les nenes segrestades, les nenes de l'escola, la mestra.
- . El homes: Abbas, els nens del camí, el pare absent...

2.3.3. L'escenari , espais narratius : les coves, el camí, el poble, l'escola

2.3.4. Els elements claus : material escolar ? armes ?

2.3.1. Els fets: l'estructura narrativa

La narració dels fets segueix el mateix esquema que en els contes tradicionals : el protagonista té un problema o un desig i surt de casa per solucionar-lo o aconseguir-lo. Segons demostra Propp en els seus estudis literaris, aquesta estructura s'inspira en els ritus d'iniciació, és a dir amb les proves que havien de passar els joves per arribar a ser adults. L'estructura es podria resumir així:

1. L'heroi té un problema. Surt de casa per resoldre'l.
2. Durant el camí haurà de superar diferents proves. S'haurà d'enfrontar amb l'enemic i obtindrà l'ajut de persones i d'objectes màgics.
3. Finalment, venc tots els obstacles, i aconseguix els seus objectius. El final és feliç.

La història de Baklay és també, en realitat, una història d'iniciació. Fer –se gran, per ella equival a saber llegir. El recorregut de Baklay cap a l'assoliment dels objectius té unes seqüències claus. Proposem analitzar-les amb detall.

Núm.	Títol	Resum de l'acció
1.	Presentació de la protagonista	Baklay viu en una de les coves bombardejades de Bamiyan. Té cura de la seva germana petita mentre la mare va a treballar, i observa amb enveja el seu veí Abbas que aprèn a llegir.
2.	A la recerca dels objectes màgics	Abbas li diu que per anar a l'escola cal tenir un quadern i un llapis. Baklay inicia el recorregut per aconseguir els objectes màgics !
3.	Les proves: els ous i el quadern	Per aconseguir un quadern ha de passar un llarg camí. No té diners i ha de recorre a la venda d'uns ous que ningú vol per aconseguir els diners que val el quadern.
4.	Les proves: l'atac de l'enemic	Una vegada aconseguit el quadern la nena es dirigeix a l'escola, però, en el camí, és atacada per un grup de nens que la segresten, la maltracten i actuen amb gran violència.
5	L'escola de nens i l'ajut d'Abbas.	Després d'un llarg camí, arriba a l'escola de nens i allí és rebutjada. El seu amic Abbas l'ajuda a trobar l'escola de nenes.
6	L'escola de nenes.	Per fi hi arriba! Però res resulta com s'imaginava. Les companyes no la deixen seure, li treuen els pocs fulls de la llibreta, utilitzen el seu pintallavis per pintar-se, la mestra no li fa cas, el que ensenya no és el que ella esperava...
7	On són les històries ?	Finalment, Baklay asseguda a l'exterior on hi ha les aules per adults, decideix explicar-se a sí mateixa la història que esperava escoltar i se'n torna a casa.

Proposem:

Organitzar grups de quatre. A cada grup li repartirem 7 cartonets amb els títols d'aquestes set parts. Caldrà que cada grup presenti, per escrit, quins són els fets principals de cada part.

Finalment llegirem els resums fets per cada grup, i, entre tots reconstruirem el resum definitiu.

2.3.2. Els personatges

Fem una mirada sobre els personatges, però proposem fer-ho des d'una perspectiva coeducadora. Donat que la pel·lícula planteja, en claredat, la injusta situació de la dona a L'Afganistan i el maltractament que rep per part dels homes, veiem com actuen els personatges femenins i com actuen els masculins.

Proposem dividir l'aula en dos grups. Un grup es detindrà a estudiar els personatges femenins i l'altre ho farà amb els masculins. A més d'explicar com són els personatges, anem més enllà i fem propostes de què haurien de fer per millorar la seva situació. Quin consell li donaríem?

Cada grup farà una presentació pública de les seves conclusions i ho acompanyarà d'una presentació en power point.

■ **Les dones**

BAKLAY

Què en podem dir? Com és? Com es presenta? De qui ha de tenir cura? Per què? On viu? Quin problema té? Com ho resol? Quina reacció té davant els nens agressors? Com viu la seva arribada a l'escola? .....Explicar tot el que ens ha comunicat aquest personatge. Comparar la seva actitud amb la de les nenes que viuen al nostre món. Què li aconsellaríem?

LA MARE ABSENT

Què en sabem de la mare? On és? Per què no hi és? Què deu fer? Com en la imaginem?

LES NENES SEGRESTADES

Com reaccionen? Es plantegen en algun moment protestar o adopten una actitud de conformisme? Per què estan segrestades?

■ **Els homes**

ABBAS

On viu? Què fa? Per què l'enveja la Baklay? Quin comportament té amb ella? L'ajuda? La defensa?
Com valorem aquest personatge?

EL PARE ABSENT

Què en sabem dels pares d'Abbas i de la Baklay? Per què no surten? A on deuen ser? Per què no se'n parla? Podem ser víctimes de la guerra?

ELS NENS AGRESSORS DEL CAMÍ

Com són? A qui agredeixen i per què? Què opinem del què pensen que han de fer les nenes? Per què les maltracten? Per què els hi volen tapar la cara? A qui intenten imitar? Per què juguen a la guerra? Quin consell els hi donaríem?

2.3.3. Els espais

Donem una ullada als diferents espais on succeeixen els fets. Organitzem quatre grups de treball. Cada grup s'encarrega de descriure i dibuixar un mural a l'espai que li hem assignat.

ESPAI	Imatge	Descripció
<i>Les coves</i>		
<i>El camí</i>		
<i>El poble</i>		
<i>L'escola</i>		

2.3.4. Elements claus: material escolar versus armes

Hi ha dos elements narratius claus que apareixen en el relat i que, d'alguna manera, es contraposen.

Baklay centra tots els seus esforços per aconseguir una llibreta i un llapis, sense els quals sap que no serà admesa a l'escola. Donat que no té diners, per aconseguir la llibreta ha de vendre quatre ous, dels quals un se li trencarà. Finalment aconsegueix comprar la llibreta però ja no té diners pel llapis. Aleshores el substitueix pel pintallavis de la seva mare. És especialment interessant observar les diferents funcions que té el pintallavis en la pel·lícula. Per Baklay significa la solució d' un problema- no pot comprar un llapis i el substitueix pel pintallavis- , però les seves companyes de l'escola li tornen a donar la funció original i es pinten els llavis. Així queda palesa la necessitat que manifesten les nenes d'imitar a les seves mares, de la mateixa manera que els nens imiten els homes que fan la guerra, jugant a la guerra. Els rols queden així clarament definits !

Mentrestant , els nens agressors, juguen a la guerra i al segrest de nenes utilitzant unes armes de joguina.

La llibreta i el llapis representen l'accés a la cultura, la necessitat de saber i d'aprendre i el dret a l'educació que tenen tots els infants del món.

Les armes simbolitzen la guerra, la violència i el món dels adults que, malauradament, els nens intenten imitar.

Obrim un debat sobre aquestes qüestions. L'alumnat, per grups, haurà de preparar una breu exposició sobre un d'aquests dos temes:

- **Tema 1:**Quin material escolar utilitzo habitualment? De quantes coses dispo per aprendre? Abans de veure la pel·lícula, coneixia les dificultats que tenen els infants d'arreu del món per accedir a l'escola i al material escolar? Què en penso d'això?
- **Tema 2:** He jugat alguna vegada a la guerra? Deixo jugar a les nenes amb mi? Com les tracto durant el joc? Què en penso de les guerres?

2.4. El paper de la dona a l'Afganistan

Les dones viuen una situació especialment difícil a l'Afganistan per la imposició de les idees integristes del govern dels talibans. Encara que es va vendre la idea de que amb la invasió de les forces aliades ,després de l'atac de les torres bessones a Nova York, aquesta situació milloraria i que una de les raons de la invasió era aconseguir la llibertat de les dones, la veritat és que no ha estat així. Encara que actualment els mitjans de comunicació ja no es fan ressò del patiment d'aquestes dones, les coses segueixen igual. Val la pena que l'alumnat s'informi sobre aquesta situació i es pugui debatre a l'aula.

Podem comentar el text escrit per Xènia Escolano i Marin, alumna de l'IES Figueras Pacheco d'Alacant , publicat a la web de "Escoles en xarxa":

<http://escolesenxarxa.vilaweb.cat/croniques/node/2187>

DONES A L'AFGANISTAN: UNA VIDA ESCLAVITZADA

Desenes de dones intenten immolar-se cada any a l'Afganistan calant-se foc amb gasolina. La majoria semblen mòmies, cobertes amb benes de cap a peus. Per intentar suïcidar-se s'immolen ruixant-se amb líquid inflamable i tot el cos crema en flames. Les que

arriben amb més del 70% del cos cremat difícilment se salven. Les dones afganeses arriben a aquests intents de suïcidi després d'estar vivint en una situació d'extrema agonia, després d'haver-se hagut de casar molt jòvens forçadament, amb algú que no volien o que ni tan sols havien vist en la seua vida.

Durant el 2005, La Comissió Independent de Drets Humans de l'Afganistan va registrar un total de 112 casos d'immolacions de dones afganeses. Enguany aquest nombre ha disminuït, però tot i així, segueix sent molt alt. La majoria de dones que intenten immolar-se són molt jòvens, de divuit a vint anys, i la principal raó del suïcidi és la dels casaments forçats. Es calcula que el 95% dels casaments a L'Afganistan són forçats. Els pares trien el marit per a la seua filla, que normalment és un home que ella no ha vist mai o que ha vist en comptades vegades, i amb el qual no manté cap mena de relació fins al dia de l'enllaç. Les famílies les casen per conveniència, és a dir, per raons de seguretat i sobretot per diners. El dot pot anar dels 1000 dòlars fins als 6000 dòlars. Pensen que els fan un bé, i no s'adonen de les conseqüències nefastes per a elles.

Els matrimonis infantils també tenen un paper important en aquest fenomen. Es poden donar, fins i tot, aberracions com ara xiquetes casades a l'edat dels dos o tres anys amb xics de divuit, o adolescents de setze amb hòmens de cinquanta. A l'Afganistan es considera una xica de vint anys massa gran per casar-se, i a les zones rurals es pot considerar que una xiqueta d'onze ja pot deixar la casa paterna. Aquestes nenes, quan es casen, deixen d'anar a l'escola i sovint moren quan tenen fills perquè pareixen quan estan a la pubertat i el seu cos no està preparat. La violència contra les dones al país és endèmica i són habituals i generalitzats els maltractaments de dones a mans del marit, però també de qualsevol altre familiar, ja siguen hòmens o dones. Qualsevol dona a l'Afganistan és víctima de violència sexista. Es calcula que el 33'8% de les dones pateixen violència física i el 24% sexual. A més a més, és tradició que la dona se'n vaja a viure a casa dels pares del marit i que després del casament no pugui visitar la seua família durant un mes.

Així doncs, aquesta extrema situació de vida esclavitzada de les dones afganeses, col·loca l'Afganistan al primer o a uns dels primers llocs a la llista dels països on pitjor situació es troben les dones moralment. No sols per la discriminació i falta de respecte o desconsideració, sinó també per aquesta obligació de casar-se forçadament quan són molt jòvens o adolescents, que ja s'ha convertit en un costum de la cultura respectable i que sembla completament normal. Per aquesta situació a la qual es veuen obligades quan estan en un moment de la seua vida en què se suposa que haurien d'estar aprenent i fent tot el que els correspon a la seua edat, desenes s'intenten suïcidar cremant-se vives cada any. En tracta, per tant, d'un fet aberrant que només pot entendre la persona que es troba en aquest estat i arriba fins a tal punt de desesperació que necessita fer-ho.

Trobarem més informació per comentar a :

http://www.rawa.org/events/mar8-2008_ct.htm

<http://elperiodico.com/blogscat/blogs/diarioafganistan/>

3. Material per l'alumnat

Aprofitem les diverses temàtiques que desenvolupa la pel·lícula per plantejar activitats transversals de recreació :

3.1. LES CARTES ALS PERSONAJES

Baklay, Abbas, els nens del camí....

De ben segur que aquests personatges ens han suggerit un munt de coses i ens han provocat molts sentiments. Proposem escriure'ls-hi una carta on els hi expliquem què en pensem de la seva actitud , els hi exposem tot el que sentim, els hi suggerim consells, etc.

3.2. L'ESCOLA QUE VOLDRIA

Hem vist com és l'escola on va la Baklay .... A partir d'aquesta imatge intentem imaginar com podria millorar-la .

Busquem 10 propostes per millorar l'escola de Bamiyan.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

3.3. MISSATGES PELS ADULTS QUE TENEN NENS I NENES.

Copien els nens les maneres de fer dels adults? Sembla ser que és així. Un nen acostumat a la violència des de petit ,possiblement sigui també un adult violent. Els nens agressors que la Baklay troba pel camí són víctimes d'una educació marcada per la violència de l'home contra la dona i per les guerres contínues que ha patit el país.

Proposem que cada alumne escrigui un missatge breu, a l'estil d'un eslògan publicitari per denunciar aquesta situació. El missatge es pot acompanyar amb una imatge que simbolitzi algun element que voldríem erradicar.

Exemple:

LA VIOLENCIA NOMÉS EDUCA
EN LA VIOLENCIA,

Afureu les guerres,

153.4. RECORDS DE LES PRIMERES LLETRES.

Recordem com vam aprendre a llegir, qui ens en va ensenyar, com era l'escola i la mestra. Recordem la sensació que varem tenir aquell dia ? Intentem escriure tots aquests records.....

4. Altres recursos

Enllaços d'interès

Sobre la religió

<http://es.wikipedia.org/wiki/Budismo>

http://commons.wikimedia.org/wiki/Buddhas_of_Bamiyan

Sobre la situació de la dona

<http://www.un.org/spanish/conferences/mujer/2002/sit.htm>

<http://www.rawa.org/elpais.htm>

Autora: Aurora Maquinay